

Vendim nr. 73 datë 11.04.2023

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Marsida Xhaferllari, Kryesuese

Sandër Beci, Anëtar

Marjana Semini, Anëtare

në datën 11.04.2023 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 11 (A) 2023 të Regjistrimit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: AGIM ELEZI

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2022-2260 (337), datë 05.10.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42 dhe 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 71 dhe 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoi relatorin e çështjes Marjana Semini, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi, në cilësinë e ortakut të vetëm, në datën 09.11.2002 ka themeluar shoqërinë tregtare “A.” sh.p.k., me objekt të veprimtarisë, ndër të tjera, shfrytëzimin e centraleve elektrike dhe rrjetit elektrik, si dhe ndërtimin e veprave elektroenergetike. Me vendimet e Këshillit të

Ministrave nr. 90, datë 13.02.2003 (VKM nr. 90/2003) dhe nr. 486, datë 10.07.2003 (VKM nr. 486/2003) është vendosur fillimi i procedurës për dhënien me koncesion të atij hidrocentrali, si dhe nënshkruar marrëveshja e koncesionit mes Ministrisë së Ekonomisë, Ministrisë së Industrisë dhe Energjetikës, si dhe shoqërisë “A.” sh.p.k. (si fituese e koncesionit).

2. Po kështu, në datën 22.12.2006 kërkuesi ka themeluar si ortak i vetëm edhe shoqërinë tregtare “R.” sh.p.k., me objekt të veprimtarisë, ndër të tjera, projektimin, ndërtimin dhe shfrytëzimin e hidrocentraleve dhe termocentraleve etj.

3. Përmes kontratave noteriale nr. 2056 rep. dhe nr. 218 kol., datë 27.05.2004 (kontrata nr. 2056/218/2004), nr. 3041 rep. dhe nr. 684 kol., datë 27.06.2006 (kontrata nr. 3041/684/2006), nr. 504 rep. dhe nr. 142 kol., datë 23.01.2007 (kontrata nr. 504/142/2007), kërkuesi i ka shitur shtetas L.H. 100% të kuotave të shoqërisë “A.” sh.p.k. përkundrejt çmimit 1000 lekë për secilën kuotë. Po kështu, kërkuesi dhe bashkëshortja e tij, shtetasja M.E. kanë nënshkruar deklaratën noteriale nr. 506 rep. dhe nr. 144/2 kol., datë 23.01.2007 (deklarata noteriale nr. 506/144/2007), në të cilën kanë deklaruar se në bazë të atyre kontratave kanë përfituar në total shumën prej 20.000.000 lekësh nga shtetasja L.H., kundrejt shitjes së kuotave dhe kalimit të pronësisë të pasurisë së paluajtshme në funksion të hidrocentralit të Xhyrës në Librazhd (hidrocentrali). Pas nënshkrimit të kontratave të mësipërme, mes kërkuesit dhe shtetas L.H. kanë lindur mosmarrëveshje, për të cilat palët i janë drejtuar gjykatës në disa procese.

a) Procesi i parë civil

4. Shtetasja L.H. (tashmë ortake e vetme e shoqërisë “A.” sh.p.k.) ka iniciuar procesin e parë civil në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, në të cilën ka paditur kërkuesin dhe bashkëshorten e tij M.E., duke kërkuar konstatimin e pavlefshmërisë së veprimit juridik (të deklaratës noteriale nr. 506/144/2007) dhe kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme nëpërmjet detyrimit të tyre solidarisht për të kthyer shumën prej 19.900.000 lekësh, me pretendimin ata nuk i kanë kaluar pronësinë e asnjë pasurie të paluajtshme në funksion të hidrocentralit. Po kështu, në këtë padi është kërkuar edhe marrja e masës për sigurimin.

5. Në përfundim të gjykimit në shkallë të parë, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 1658, datë 25.07.2011, ka vendosur: *“Pranimin e padisë. Konstatimin e pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes mes palëve ndërgjyqëse nëpërmjet deklaratës noteriale nr. 506 rep., nr. 144 kol., datë 23.1.2007 [...] dhe kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme duke detyruar të paditurit Agim Elezi dhe M.E. t’i paguajnë solidarisht paditëses L.H. shumën 19.900.000 lekë. Ligjërimin e sigurimit të padisë vendosur me vendimin datë 06.06.2010*

me urdhërimin e ndalimin e transferimit të të drejtës së pronësisë së kuotave të zotëruara nga Agim Elezi si dhe të aseteve të zotëruara nga Agim Elezi në "R." sh.p.k dhe dërgimin e një kopje të vendimit Qendrës Kombëtare të Regjistrimit për shënimet e ndalimit në regjistrin tregtar.". Ajo ka arsyetuar se mes palëve ndërgjyqëse është lidhur një marrëveshje që ka pasur për qëllim kalimin e pronësisë mbi pasurinë e paluajtshme tokë dhe objekt të hidrocentralit. Sipas saj, bazuar në kontratën e koncesionit, pronarë të pasurisë së paluajtshme kanë qenë shteti dhe kërkuesi. Për këtë shkak, marrëveshjes për shitje pasurie sipas asaj deklarate noteriale i mungon objekti dhe forma e duhur ligjore, ndaj përbën një veprim juridik të pavlefshëm sipas nenit 92, shkronja "a", të Kodit Civil (KC). Për këtë arsye padia duhet të pranohet, duke u kthyer palët në gjendjen e mëparshme.

6. Kundër këtij vendimi kërkuesi dhe bashkëshortja e tij kanë paraqitur ankim në Gjykatën e Apelit Durrës, duke pretenduar se vendimi i gjykatës së shkallës së parë është i kundërligjshëm, pasi gjykimi i çështjes dhe marrja e vendimit janë bërë në mungesë të tyre dhe të avokatit, i cili kishte qenë në një proces tjetër gjyqësor dhe, për këtë, kishte njoftuar gjykatën. Ata kishin deklaruar edhe më parë në atë proces se nuk mund të merrnin pjesë pa praninë e avokatit.

7. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 10-2014-95/49, datë 16.01.2014, ka vendosur: "*Lënien në fuqi të vendimit nr. 1658, datë 25.07.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan.*", duke arsyetuar njëlloj sikundër gjykata e shkallës së parë. Për sa u përket shkaqeve të ankimit pretendimet për pamundësinë e përfaqësimit në gjykatën e shkallës së parë të kërkuesit dhe bashkëshortes së tij nuk janë të bazuara, pasi ata i kanë pasur të gjitha mundësitë në këtë drejtim. Gjykata e shkallës së parë nuk kushtëzohet nga kërkesat për shtyrje seance të një avokati ende të palegjitimuar në një proces gjyqësor civil, për shkak të angazhimit të tij në një proces tjetër penal.

8. Kundër vendimit të gjykatës së apelit, në datën 11.02.2014 kërkuesi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë, mbi bazën e të cilit është regjistruar çështja nr. 90100-00743-00-2014, datë 04.03.2014. Në rekurs kërkuesi ka kërkuar prishjen e vendimeve të gjykatave të faktit, duke parashtruar se janë të paplota dhe të paqarta në terminologjinë e përdorur për kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme, si dhe duke pretenduar se i takon pronësia e hidrocentralit. Për sa i përket deklaratës noteriale nr. 506/144/2007, kërkuesi ka pretenduar se e ka nënshkruar në kushtet e mashtrimit. Po kështu, në rekurs kërkuesi ka pretenduar se padia është parashkruar dhe si e tillë nuk duhej pranuar, pasi është ngritur pas më shumë se tre vjetësh. Për sa i përket sigurimit të padisë, ai ka pretenduar se ajo është vendosur nga gjykatat e faktit në mënyrë të paligjshme dhe në kundërshtim me nenin 202 të Kodit të Procedurës Civile (KPC), me të vetmin qëllim pengimin e tij për të vazhduar aktivitetin e shoqërisë tregtare "R." sh.p.k., për më tepër që edhe vetë masa

në fjalë është vendosur pa asnjë garanci, duke i krijuar bindjen se gjykimet në shkallë të parë dhe në apel nuk janë bërë nga një gjykatë e pavarur. Përveç sa më sipër, në rekurs kërkuesi ka kërkuar edhe pezullimin e ekzekutimit të vendimeve të gjykatave të faktit.

9. Për sa i përket kërkesës për pezullimin e vendimeve të gjykatave të faktit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 79, datë 02.03.2015, ka vendosur: *“Pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 1658, datë 25.7.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan i lënë në fuqi me vendimin nr. 95/49, datë 16.1.2014 të Gjykatës së Apelit Durrës.”*.

10. Për sa i përket themelit të çështjes, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2022-2260 (337), datë 05.10.2022, në dhomën e këshillimit, ka vendosur: *“Lënien në fuqi të vendimit nr. 10-2014-95/49, datë 16.1.2014 të Gjykatës së Apelit Durrës. Revokimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nr. 79, datë 2.3.2015 për “Pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 1658, datë 25.7.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan i lënë në fuqi me vendimin nr. 95/49, datë 16.1.2014 të Gjykatës së Apelit Durrës.”*”. Gjykata ka arsyetuar se *“[...] me të drejtë kanë konkluduar të dyja gjykatat, pala e paditur, Agim Elezi nuk ka pasur të drejta pronësie mbi pasurinë e paluajtshme, tokë dhe objekt të hidrocentralit [...]. Në këtë analizë Kolegji konstaton se ka munguar njëri prej elementëve thelbësorë të kontratës së shitjes së pasurisë së paluajtshme, pikërisht qenia pronar i palës shitëse mbi pasurinë që përbën edhe objektin material të vetë kontratës. Për pasojë, shitësi nuk mund t’i kalonte blerësit më tepër të drejta nga sa ka patur ai vetë. Për sa më lart, duke konstatuar pavlefshmërinë absolute të veprimit juridik, deklaratë noteriale, Kolegji çmon se palët duhet të kthehen në gjendjen e mëparshme. Palët e paditura, detyrohen t’i paguajnë solidarisht paditëses L.H. shumën 19.900.000 lekë dhe Hidrocentrali të kthehet në gjendjen që ishte para zhvillimit të këtyre veprimeve juridike [...]. Për sa i përket pretendimit të kërkuesit në rekurs se padia objekt gjykimi është parashkruar për shkak të kalimit të afatit 3-vjeçar, Kolegji Civil ka çmuar se ky pretendim nuk qëndron. “Pala paditëse ka investuar gjykatën me padi me objekt “pavlefshmërinë absolute të veprimit juridik” dhe në referim të nenit 92 të Kodit Civil si dhe qëndrimeve unifikuese të Gjykatës së Lartë një kërkim i tillë mund të paraqitet në çdo kohë, duke mos iu nënshtruar asnjë afati parashkrimit” (shih paragrafët 27, 29, 30 dhe 31 të vendimit të Gjykatës së Lartë). Për sa i përket masës së sigurimit të padisë, Kolegji Civil ka çmuar të drejtë konkluzionin e gjykatave për ligjërimin e saj “sipas vendimit datë 06.06.2010 me urdhrin e ndalimit e transferimit të së drejtës së pronësisë së kuotave të zotëruara nga Agim Elezi si dhe të aseteve të zotëruara nga Agim Elezi në “R.” sh.p.k [...]” (shih paragrafin 36 të vendimit të Gjykatës së Lartë).*

b) Procesi i dytë civil

11. Përgjatë periudhës së zhvillimit të procesit të mësipërm të iniciuar nga L.H., kërkuesi ka iniciuar një proces paralel në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, në të cilën ka thirrur si të paditur shtetasen L.H., dhe si persona të tretë Ministrinë e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës dhe Entin Rregullator të Sektorit të Energjisë (ERE), si dhe ka kërkuar deklarinimin e pavlefshmërisë absolute të kontratave për shitjen e kuotave të shoqërisë “A.” sh.p.k. nr. 2056/218/2004, nr. 3041/684/2006 dhe nr. 504/142/2007, me pretendimin se ato janë veprime juridike në kundërshtim me ligjin, pasi referuar nenit 20 të ligjit nr. 9072, datë 22.05.2003 “Për sektorin e energjisë elektrike” (ligji nr. 9072/2003) dhe nenit 1, pika 3, të licencës nr. 09, datë 17.10.2003 (licenca nr. 09/2003) të ERE-s, transferimi i kuotave të shoqërisë dhe i licencës së saj nuk mund të bëheshin pa miratimin me shkrim të ERE-s. Po kështu, në padinë e tij ai ka deklaruar se shuma e shitjes së kuotave sipas këtyre kontratave nuk i përgjigjej realitetit, sepse shitja ka qenë fiktive, duke kërkuar kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme, si dhe dorëzimin e hidrocentralit nga pala e paditur.

12. Për padinë e kërkuesit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin e saj nr. 539, datë 01.02.2011, ka vendosur: *“Pranimin pjesërisht të kërkesëpadisë. Konstatimin e pavlefshmërisë absolute të kontratave të shitblerjes nr.2056 Rep, nr.218 Kol, datë 27.05.2004, nr.3041 Rep, nr.684 Kol, datë 27.07.2006, nr.524 Rep, nr.242 Kol, datë 03.01.2007, duke i kthyer palët ndërgjyqëse në gjendjen e mëparshme lidhur me shitjen e kuotave të shoqërisë “A.” sh.p.k. Rrëzimin e kërkesëpadisë për pjesën tjetër të saj.”* Në vendimin e saj ka arsyetuar se *“kontratat objekt gjykimi [...] jo vetëm kanë shkelur dispozitat urdhëruese të ligjit, por janë edhe të simuluar, sepse nuk përkojnë me realitetin e vlerës që është shitur (blerë) nga palët në këtë gjykim. Në këtë rast, pavlefshmëria nuk është e pjesshme, pasi pëlqimi i personit të tretë me shkrim përpara lidhjes së këtyre kontratave, [...] është një kusht i domosdoshëm, mungesa e të cilit passjell pavlefshmërinë absolute të veprimit juridik në kuptim të nenit 92 të Kodit Civil.”* Për sa i përket kërkimit për kthimin e hidrocentralit, ajo gjykatë ka arsyetuar se kërkuesi *“duke mos pasur të drejtën themelore të pronësisë mbi sendin që kërkohet të lirohet dhe dorëzohet, nuk ka legjitimimin aktiv për t’iu drejtuar gjykatës me padinë e sipërcituar. E drejta e pronësisë nuk duhet të ngatërrohet me të drejtën reale të shfrytëzimit të këtij hidrocentrali në bazë të marrëveshjes së koncesionit, e cila jo automatikisht të bën pronar të një sendi të paluajtshëm, siç edhe është objekti i dytë i kërkesëpadisë”*.

13. Mbi ankimet e kërkuesit dhe të shtetasës L.H., Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1205, datë 30.05.2011, ka vendosur: *“Ndryshimin e vendimit nr.539, datë 01.02.2010 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Rrëzimin e kërkesëpadisë së paraqitur nga paditësi Agim*

Elezi si të pabazuar në prova dhe në ligj”, duke arsyetuar se neni 20 i ligjit nr. 9072/2003, në të cilin kërkuesi ka bazuar padinë për pavlefshmërinë absolute të kontratave të kalimit të kuotave, u referohet veprimeve juridike të subjektit të licencuar, i cili, në rastin konkret, sipas nenit 3, pika 9, të të njëjtit ligj dhe licencës nr. 09/2003 të ERE-s, është shoqëria “A.” sh.p.k. Për sa i përket kërkimit për kthimin e sendit, gjykata e apelit ka mbajtur të njëjtin qëndrim sikurse edhe gjykata e shkallës së parë.

14. Kërkuesi e ka kundërshtuar edhe këtë vendim me rekurs në Gjykatën e Lartë, për të cilin Kolegji Civil, me vendimin nr. 153, datë 20.01.2012, në dhomën e këshillimit, ka vendosur: *“Mospranimin e rekurseve të paraqitura nga pala paditëse Agim Elezi, kundër vendimit nr.1205, datë 30.05.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë.”*. Për sa i përket themelit të çështjes, ajo ka arsyetuar sikundër gjykata e shkallës së dytë, duke shtuar se *“asetet në kuptim të nenit 20 të ligjit nr. 9072/2003, nuk mund të barazohen me pjesët e kapitalit themeltar objekt të veprimeve juridike objekt gjykimi [...]nuk janë kryer në mashtrim të ligjit, sepse kontratat [...] nuk janë bërë shkak i anashkalimit të asnjë norme ligjore [...] nuk është vërtetuar që [...] të ketë pasur për qëllim mos ardhjen e pasojave juridike të shitjes [...] paditësi ka shprehur qartë qëllimin për të bërë të mundur kalimin e pronësisë së kuotave [...] objekti - pjesët e kapitalit themeltar që shiten, çmimi - çmimi i caktuar në kontratë dhe shkak i ligjshëm, pra realizimi i funksionit ekonomik dhe social i veprimit të shitjes sipas kuptimit të nenit 705 të K.Civil [...] të treja këto kontrata janë realizuar me akt noterial tërësisht të rregullt nga ana formale [...] respektojnë plotësisht nenin 663 të K.Civil”*. Po kështu, për sa i përket kërkimit për kthimin e sendit, në vendimin e saj ka mbajtur të njëjtin qëndrim sikurse edhe gjykatat e faktit.

15. Në datën 03.12.2014, kërkuesi ka paraqitur në Gjykatën e Lartë kërkesën me objekt rishikimin e vendimeve nr. 1205, datë 30.05.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 153, datë 20.01.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, të regjistruar si çështja nr. 31003-04487-00-2014, datë 09.12.2014, për të cilën Kolegji Civil i asaj gjykate, me vendimin nr. 00-2017-1162 (88), datë 06.07.2017, ka vendosur: *“Pranimin e kërkesës për rishikim të kërkuesit Agim Elezi. Prishjen e vendimit nr.153, datë 20.01.2012, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe të vendimit nr.1205, datë 30.05.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe kthimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Tiranë me tjetër trup gjykues.”*. Në atë vendim Kolegji Civil ka arsyetuar se shkresat nr. 465/1 prot., datë 04/11/2014 të Ministrisë së Energjisë dhe Industrisë dhe nr. 188/8 prot., datë 12/11/2014 të ERE-s (referuar si prova të reja) *“nuk i janë nënshtruar më parë hetimit dhe debatit gjyqësor [...] ato mund të sillnin ndryshimin në gjykimin dhe zgjidhjen e kësaj çështje*

gjqësore [...] do të sillnin si pasojë faktin që gjykatat të jepnin një vendim të ndryshëm nga ato që kanë dhënë”.

16. Pas rigjykimit të çështjes në Gjykatën e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 918, datë 08.06.2018, ajo gjykatë ka vendosur rrëzimin e padisë, duke përsëritur të njëjtin qëndrim dhe arsytim sikundër ka mbajtur edhe në vendimin e saj nr. 1205, datë 30.05.2011, duke çmuar se pretendimet e kërkuarit nuk qëndrojnë edhe pas vlerësimit të provave të reja që kanë shërbyer për rishikimin e vendimit të saj të mëparshëm nr. 1205, datë 30.05.2011 (*shih faqet 9, 10, 11, 17, 18 dhe 19 të vendimit nr. 918, datë 08.06.2018 të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Kundër këtij vendimi, kërkuari ka paraqitur përsëri rekurs në Gjykatën e Lartë, të regjistruar si çështja me nr. 11211-02481-00-2018, datë 13.09.2018, e cila nuk është shqyrtuar.

17. Në datën 04.02.2023 kërkuari i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me kërkesë për shfuqizimin e vendimit nr. 00-2022-2260 (337), datë 05.10.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën, i cili ka përmbyllur procesin e parë civil.

II

Pretendimet e kërkuarit

18. **Kërkuari**, në mënyrë të përmbledhur, pretendon se vendimi i Gjykatës së Lartë i ka cenuar:

18.1. Të drejtën për një proces të rregullt ligjor në drejtim të:

18.1.1. *Parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, pasi gjykatat e faktit nuk kanë marrë në konsideratë pretendimet e tij, duke mos lejuar dëgjimin e tij dhe as debatin për to, por kanë vlerësuar me përparësi vetëm pretendimet e paditëses. Në këtë këndvështrim atij i janë cenuar edhe *të drejtat për t'u dëgjuar dhe për t'u gjykuar nga një gjykatë të caktuar me ligj*.

18.1.2. *Parimit të sigurisë juridike*, pasi Gjykata e Lartë, në rastin konkret, nuk ka ndjekur praktikën e konsoliduar të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

18.1.3. *Standardit të arsytimit të vendimit*, pasi Gjykata e Lartë nuk ka evidentuar të drejtat e pronësisë së kërkuarit, si dhe të drejtat e tjera pasurore që i burojnë nga kontrata e koncesionit. Po kështu, vendimi është i paqartë në pjesën urdhëruese dhe në kontradiktë me pjesën arsyetuese të tij.

18.2. *Të drejtën e pronës*, pasi Gjykata e Lartë e ka zhveshur kërkuarin tërësisht nga e drejta e pronës, duke anashkaluar praktikën e mëparshme të asaj gjykate.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

19. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me iniciimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i” dhe pika 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

20. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë kumulative, në kuptimin që mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuari të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjyimit kushtetues.

21. Kolegji vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor, ndaj të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

22. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës, sipas të cilit Gjykata bën gjykimin përfundimtar të ankesave individuale kundër çdo vendimi gjyqësor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore kushtetuese, që pretendohet se janë cenuar. Në nenin 71/a, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 8577/2000, përmbushja e këtij kriteri është detajuar në dy hipoteza: i) kur kërkuari ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive para se t’i drejtohet gjykatës; ii) kur legjislacioni i brendshëm nuk parashikon mjete efektive në dispozicion.

23. Në lidhje me *shterimin e mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, individit mund t’i drejtohet Gjykatës për cenimin e të drejtave kushtetuese, pasi të ketë provuar se ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive, çka nënkupton që ai duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme, të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura për një çështje konkrete, si parakusht që duhet përmbushur nga kërkuari para se t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese (*shih vendimet nr. 4, datë 21.02.2022; nr. 38, datë 25.04.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në rastin konkret, Kolegji konstaton se kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në aspektin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, së drejtës për t'u dëgjuar, së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë të caktuar me ligj, parimit të sigurisë juridike dhe standardit të arsyetimit, si dhe së drejtës së pronës, të garantuara respektivisht nga nenet 42 dhe 41 të Kushtetutës. Ai i ka mbështetur pretendimet në argumentet që lidhen me pavlefshmërinë e deklaratës noteriale të nënshkruar prej tij dhe bashkëshortes dhe që ka qenë objekt gjykimi në procesin e parë civil, i cili është përmbyllur me vendimin nr. 00-2022-2260 (337), datë 05.10.2022 të Gjykatës së Lartë (*shih paragrafët 4 – 10 të këtij vendimi*), si dhe me pavlefshmërinë e kontratës për shitjen e kuotave të shoqërisë “A.” sh.p.k., që vazhdon të jetë objekt gjykimi në procesin e dytë civil, i cili ende nuk ka përfunduar (*shih paragrafët 11- 16 të këtij vendimi*).

25. Në këtë situatë, Kolegji evidenton se analiza e kriterëve paraprake të ankimit kushtetues të kërkuesit do të bëhet vetëm mbi argumentet që lidhen me procesin e parë civil, për të cilin kërkuesi nuk ka më mjete të tjera ankimi në dispozicion, ndërsa për argumentet që lidhen me procesin e dytë civil, në kushtet kur ky proces vazhdon të zhvillohet në gjykatat e të juridiksionit të zakonshëm, kërkuesi ka ende mjete juridike efektive në dispozicion për t'i paraqitur dhe mbrojtur ato para atyre gjykatave, eventualisht edhe në këtë Gjykatë, pasi ato të kenë konkluduar me vendim përfundimtar.

26. Për sa i përket legjitimitimit *ratione temporis*, vërehet se kërkuesi ka kundërshtuar vendimin përfundimtar të Gjykatës së Lartë të datës 05.10.2022, ndërsa ankimi kushtetues individual i paraqitur prej tij në datën 04.02.2023 plotëson kriterin e paraqitjes së kërkesës brenda afatit ligjor 4-mujor, në kuptim të nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000.

27. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, theksohet se, sipas nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, si dhe nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të garantuara në Kushtetutë, kur pasojat negative janë të drejtpërdrejta dhe reale për kërkuesin dhe shqyrtimi kushtetues i çështjes mund të rivendosë të drejtën kushtetuese të shkelur.

28. Për sa u takon pretendimeve të kërkuesit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në aspektet e barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, së drejtës për t'u dëgjuar dhe së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë të caktuar me ligj, Kolegji vëren se ato, në thelb, lidhen me mënyrën e vlerësimit të provave dhe të zbatimit të ligjit nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm. Në këtë aspekt, Gjykata ka theksuar se vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes, si dhe interpretimi i ligjit janë kompetenca të gjykatave të sistemit gjyqësor të zakonshëm, por

Gjykata mund t'i marrë në konsideratë vetëm nëse përmes këtij procesi cenohen të drejta kushtetuese themelore, duke bërë vlerësim të natyrës kushtetuese të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 3, datë 17.02.2022; nr. 2, datë 17.02.2022; nr.7, datë 07.02.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Kolegji nuk do të ndalet në analizimin e tyre, pasi ato nuk janë ngritur në nivel kushtetues.

29. Lidhur me të drejtën e pronës, kërkuesi ka parashtruar se Gjykata e Lartë e ka zhveshur atë tërësisht nga kjo e drejtë, si për sa u përket të drejtave në shoqërinë "A." sh.p.k., ashtu edhe për të drejtat që rrjedhin nga kontrata e koncesionit, duke anashkaluar praktikën e mëparshme të asaj gjykate.

30. Duke mbajtur në konsideratë se, nga njëra anë, pretendimet e kërkuetit për cenimin e së drejtës së pronës janë të ndërvarura me atë për cenimin e procesit të rregullt ligjor dhe, nga ana tjetër, se kërkuesi i ka bazuar këto pretendime në argumentet e dhëna nga Gjykata e Lartë për zgjidhjen e themelit të çështjes, Kolegji çmon t'i analizojë pretendimet e kërkuetit në këndvështrim të procesit të rregullt ligjor, i cili *prima facie* hyn në juridiksionin e kësaj Gjykate.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike

31. Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Lartë, për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike dhe rregullimin e pasojave nëpërmjet rikthimit të palëve në gjendjen e mëparshme, nuk ka ndjekur praktikën e konsoliduar të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas vendimeve të tyre nr. 5, datë 14.02.2001 (*vendimi nr. 5/2001*) dhe nr. 13, datë 09.03.2006 (*vendimi nr. 13/2006*), duke krijuar në rastin konkret situatën e padrejtë në të cilën shtetasja L.H. merr të gjithë pasurinë e kërkuetit pa asnjë pagesë, ndërsa ai dhe bashkëshortja e tij detyrohen sipas vendimit të kthejnë tek ajo diçka që nuk e kanë marrë, madje pa e shprehur qartë në vendim se çfarë duhet t'i kthejnë.

32. Neni 42 i Kushtetutës parashikon se prona nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo, për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese të pronës, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë.

33. Gjykata ka vlerësuar se parimi i sigurisë juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin (*shih vendimet nr. 11, datë 21.04.2022; nr. 4, datë 21.02.2022 të Gjykatës Kushtetuese*). Ndërsa për sa u përket vendimeve unifikuese të Gjykatës së Lartë, kjo Gjykatë është shprehur se Kushtetuta i ka dhënë asaj gjykate autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta, me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të

zakonshme. Qëllimi i Gjykatës nuk është të vërë në diskutim vlerën që kanë vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë në rendin juridik dhe as detyrimin ligjor që kanë gjykatat më të ulëta që të marrin parasysh dhe zbatojnë në çështje analoge zgjidhjet e dhëna në këto vendime (*shih vendimet nr. 10, datë 12.04.2022; nr. 26, datë 22.05.2015; nr. 6, datë 17.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Në rastin konkret, Kolegji vëren se nuk rezulton që Gjykata e Lartë t'i ketë dhënë zgjidhje çështjes së kërkuarit në kundërshtim me vendimet e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nr. 5/2001 dhe nr. 13/2006, të referuara në ankimin e tij. Vendimi nr. 5/2001 i referohet përcaktimit të kompetencës tokësore të gjykatës (*shih faqen 2 të vendimit të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë*), për të cilën kërkuari nuk ka ngritur asnjë pretendim. Për sa i takon vendimit nr. 13/2006 kolegjet kanë arritur në përfundimin se “*veprimi juridik që është absolutisht i pavlefshëm nuk shkakton pasojat juridike që synojnë palët [...]. Në zbatim të rregullit të përgjithshëm se askush nuk mund t'i japë një tjetri më shumë të drejta nga sa ai vetë ka, edhe pala e veprimit juridik të pavlefshëm nuk mund t'i kalojë askujt tjetër një të drejtë që ajo vetë nuk e ka*” (*shih faqen 10 të vendimit të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë*), të cilin, në rastin konkret, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka zbatuar, pasi referuar deklaratës noteriale nr. 506/144/2007 dhe qëllimit të palëve për kalimin e pronësisë së hidrocentralit në fjalë, në vendimin e kundërshtuar është shprehur se “*shitësi nuk mund t'i kalonte blerësit më tepër të drejta nga sa ka pasur ai vetë*” (*shih paragrafin 29, fjalia e fundit, të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

35. Për sa më lart, Kolegji vlerëson se Gjykata e Lartë nuk rezulton t'i ketë dhënë zgjidhje çështjes së kërkuarit në kundërshtim me vendimet e Kolegjeve të Bashkuara, për rrjedhojë pretendimi i tij për cenimin e parimit të sigurisë juridike është haptazi i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit

36. Kërkuari ka pretenduar se Gjykata e Lartë, ndonëse është shprehur për pavlefshmërinë e deklaratës noteriale nr. 506/144/2007, nuk ka evidentuar të drejtat e pronësisë së kërkuarit, si dhe të drejtat e tjera pasurore që i burojnë nga kontrata e koncesionit dhe që janë të radhës prioritare, në kuptimin që nuk mund të përfitohen nga subjekte të tjera pa miratimin e tij. Po kështu, vendimi i asaj gjykate është i paqartë në pjesën urdhëruese, për sa u përket veprimeve që duhet të kryejë secila palë, madje edhe në kontradiktë me pjesën arsyetuese të vendimit.

37. Gjykata ka theksuar se e drejta për një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës, është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkzioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u

jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe ato duhet të jenë në shërbim e funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë dhe duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë (*shih vendimet nr. 19, datë 07.07.2022; nr. 2, datë 11.02.2021; nr. 3, datë 20.01.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata, rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Në këtë kontekst, vlerësimi kushtetues i arsyetimit të një vendimi gjyqësor bëhet vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, pasi nuk është detyrë e Gjykatës të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit (*shih vendimet nr. 11, datë 21.04.2022; nr. 16, datë 16.03.2021; nr. 2, datë 11.02.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Në rastin konkret, Kolegji vëren se kërkuesi ka kërkuar prishjen e vendimeve të shkallës së parë dhe të apelit, si dhe kthimin e çështjes për rigjykim në shkallë të dytë me një tjetër trup gjykues, duke parashtruar se vendimet e tyre janë të paplota dhe të paqarta në terminologjinë e përdorur për kthimin e palëve në gjendjen e mëparshme, pasi atij i takon pronësia e hidrocentralit, ndërsa deklarata noteriale nr. 506/144/2007 është nënshkruar në kushtet e mashtrimit. Po kështu, në rekurs ai ka pretenduar se padia nuk duhej pranuar, pasi është ngritur pas më shumë se tre vjetësh dhe, si e tillë, ajo është parashkruar. Për sa i përket masës së sigurimit të padisë, kërkuesi ka pretenduar se ajo është vendosur në mënyrë të paligjshme dhe në kundërshtim me nenin 202 të KPC-së.

40. Në vendimin e saj, Gjykata e Lartë, pasi ka pasqyruar faktet dhe rrethanat që kishin sjellë palët në rend kronologjik dhe, ndër të tjera, edhe ato që i përkisnin shoqërisë “A.” sh.p.k., ka vijuar me analizën e themelit të gjykimit të padisë së shtetasës L.H., duke dhënë përgjigje shteruese për plotësimin e disa prej kushteve të nevojshme për lidhjen dhe vlefshmërinë e kontratës, si dhe për mungesën e njërit prej elementeve thelbësore të kontratës së shitjes së pasurisë së paluajtshme, pikërisht qenien pronar të palës shitëse mbi pasurinë që përbën edhe objektin e kontratës, pasi shitësi (në këtë rast kërkuesi) nuk mund t’i kalonte blerësit (paditëses L.H.) më tepër të drejta nga sa ka pasur ai vetë. Po kështu, Gjykata e Lartë është shprehur se paditësja L.H. ka investuar gjykatën me padi me objekt: “Pavlefshmërinë absolute të veprimit juridik” dhe, në

referim të nenit 92 të KC-së, si dhe qëndrimeve unifikuese të Gjykatës së Lartë, një kërkim i tillë mund të paraqitet në çdo kohë, duke mos iu nënshtruar asnjë afati parashkrimi. Në vijim, ajo gjykatë ka vlerësuar si të ligjshëm vendimin për sigurimin e padisë nëpërmjet ndalimit të transferimit të së drejtës së pronësisë së kuotave të zotëruara nga kërkuesi në shoqërinë “R.” sh.p.k., si mjet garantues për ekzekutimin e vendimit për të drejtat e paditëses L.H., duke i bërë një analizë të hollësishme dispozitave ligjore të zbatueshme, të cilat rregullojnë në tërësi mosmarrëveshjen në gjykim.

41. Për sa më lart, Kolegji konstaton se, në ndryshim nga sa pretendon kërkuesi, në përputhje me kompetencat e saj ligjore, Gjykata e Lartë ka marrë në shqyrtim shkaqet e paraqitura në rekurs dhe u ka dhënë përgjigje shteruese atyre. Vendimi i kundërshtuar përmban në pjesën hyrëse palët ndërgjyqëse, objektin e padisë, disponimet e gjykatave më të ulëta dhe shkaqet e rekursit. Gjithashtu, vendimi përmban edhe vlerësimin e Gjykatës së Lartë në lidhje me këto shkaqe të ngritura nga kërkuesi, si dhe argumentet që e kanë çuar atë në qëndrimin e shprehur në dispozitiv. Ai nuk rezulton të jetë alogjik dhe të ketë kundërthënie, ndërsa pjesa arsyetuese lidhet me përfundimin e arritur në dispozitiv, duke plotësuar kështu kërkesat për respektimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, për rrjedhojë pretendimi i kërkuesit në lidhje me këtë aspekt është haptazi i pabazuar.

42. Në përmbledhje, Kolegji vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e procesit të rregullt ligjor është haptazi i pabazuar, për rrjedhojë edhe pretendimi për cenimin e së drejtës së pronës, i ndërvarur nga procesi, është haptazi i pabazuar.

43. Në përfundim të analizës për kriteret paraprake, Kolegji vlerëson se çështja nuk mund të kalojë për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronja “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.